

S T A T U T

VITEŠKOG ALKARSKOG DRUŠTVA

U SINJU

Hrvatski narod junačke Cetinske krajine porazio je godine 1715. osmanlijsku vojsku, koja je u osvajačkom pohodu pokušala osvojiti Sinjsku tvrđavu, značajno uporište koje Turskom Imperiju osigurava nesmetan prolaz u srce Europe.

Neposredno nakon veličanstvene i slavne pobjede, a potpuno svjestan njezine povijesne veličine, narod Cetinske krajine osnovao je vitešku igru Sinjsku alku kao vječitu uspomenu na junaštvo pradjedova, ali i kao poticaj naraštajima da čuvaju kako ratoborni duh branitelja protiv neprijatelja, tako i natjecanja u plemenitosti, poštenju i radu. Igra je to koja se tijekom višestoljetne tradicije utkala u narod, postala njegov nepobitni činitelj, nositelj narodnog ponosa, nadahnuće i izvorište stvaralaštva u pričama i pjesmama, slikama, skulpturama i skladbama.

U znak priznanja za poticanje domoljublja i očuvanje povijesnih, kulturnih, etnografskih i drugih vrijednosti, Sinjska alka je po međunarodnim mjerilima proglašena pokretnim spomenikom kulture najviše kategorije godine 1979.

Donošenje ovog Statuta temelji se na običajima koji se od godine 1716. prenose s koljena na koljeno sve do naših dana, na Statutu iz 1833. godine i kasnijim statutima, te drugim pisanim dokumentima i građi o Sinjskoj alki.

U želji da Alku ponovno vrati starim običajima, a da običaje u izvornom obliku sačuva budućim generacijama, narod Cetinske krajine na Skupštini Viteškog alkarskog društva održanoj 20. prosinca 1997. godine temeljem članka 11. stavak 2. Zakona o udrugama ("Narodne novine", broj 70/97) donosi

S T A T U T

VITEŠKOG ALKARSKOG DRUŠTVA

U SINJU

GLAVA I.

OPĆI DIO

Članak 1.

Ime društva jest: Viteško alkarsko društvo Sinj (u daljnjem tekstu: Društvo)

Članak 2.

Sjedište je Društva u drevnom gradu Sinju, u ulici Šetalište Alojzija Stepinca 2.
Društvo djeluje na području Splitsko-dalmatinske županije.

Članak 3.

Cilj je Društva da svojim djelovanjem:

- 1) slavi uspomenu na pobjedu Sinjana i ostalih žitelja Cetinske krajine nad Turcima 15. kolovoza 1715. godine.
- 2) pobuđuje sjećanje na teške, ali slavne dane ljutih borbi i okršaja za slobodu rodne grude
- 3) razvija domoljublje naroda Sinja i Cetinske krajine
- 4) razvija prijateljstvo i suradnju među članovima, i ljubav prema Sinju i Cetinskoj krajini
- 5) čuva izvornu starinsku odjeću, opremu i oružje Sinjske alke i njeguje narodne običaje

Osnovna djelatnost Društva je održavanje viteške igre Sinjske alke (dalje: Alka).

Radi ostvarivanja ciljeva i zadataka utvrđenih Statutom, Društvo može, u skladu sa zakonom, stjecati prihode od gospodarskih ili drugih djelatnosti, te prihode iz drugih izvora, o čemu donosi posebnu odluku.

Članak 4.

Skupština Društva ne može donijeti odluku o raspuštanju Društva ni pod kakvim uvjetima.

Članak 5.

Alka je viteško natjecanje alkara u kojem alkari jašući na konjima gađaju kopljem alku.

Alka se održava jedanput godišnje, u nedjelju prve trećine kolovoza, tako da se i Bara i čoja održe u istom mjesecu.

Članak 6.

Alka se održava samo u Sinju i samo na stazi zvanoj Alkarsko trkalište, gdje se priređuje sve od svog osnutka.

Alkarsko trkalište počinje od Biljega, na raskrižju s cestom Split - Vrlika kod Velikog mosta na Goručici, a završava podno Petrovca.

Članak 7.

Barjak društva napravljen je od svile boje trule višnje na kojemu je s jedne strane slika Gospe Sinjske iz 1716. godine i natpis "16. kolovoza 1715. Viteško alkarsko društvo Sinj", a s druge strane izvezen je alkar na konju s uperenim kopljem, kako je to i na najstarijem pečatu Društva.

Barjak je dugačak dva metra, a širok jedan metar. Nosi se na koplju na čijem je vrhu privezana zastava republike Hrvatske, široka 15 centimetara, a duga jedan i pol metar.

Koplje je drveno, tamnocrvene boje, promjera četiri centimetra, dužine 320 centimetara.

Na vrhu koplja zadjevena je pozlaćena glava bozdovana promjera 11 centimetara s 13 bodlji.

Članak 8.

Društvo ima pečat okruglog oblika. Na rubu je pečata natpis "VITEŠKO ALKARSKO DRUŠTVO 1715. SINJ". U sredini pečata je alkarski grb kojeg tvori crtež alkara na konju s kopljem i alkom.

Za dnevne potrebe rabi se pečat promjera 33 mm, a za svečane prilike promjera 65 mm.

Pečat je ovakav:

GLAVA II.

ČLANOVI DRUŠTVA, NJIHOVA PRAVA I DUŽNOSTI

Članak 9.

Svi punoljetni žitelji rođeni u Cetinskoj krajini koji osjećaju ljubav i privrženost prema domovini i užem zavičaju, koji uživaju društveni ugled u narodu, a voljni su promicati ciljeve Društva mogu postati članovima Viteškog alkarskog društva.

Cetinski kraj, kao stari alkarski kraj, obuhvaća područje ograničeno selima: Zelovo, Potravlje, Maljkovo, Laktac, Bitelić, Bajagić, Gljev, Korita, Otok, Voštane, Kamensko, Tijarica, Budimiri, Nova sela, Bisko, Ercegovci, Dicmo, Osoje, Sušci, Lučane i Zelovo.

Članak 10.

Društvo se sastoji od sljedećih članova:

- obnašatelja,
- doprinositelja,
- počasnih članova.

Članak 11.

Obnašatelji su: vojvoda, alkari i alkarska pratnja, alkarski momci, članovi Upravnog odbora i Časnog suda.

Članak 12.

Doprinositelj može postati svatko tko pridonosi materijalnom jačanju društva: novčanom potporom, darivanjem starinskog oružja, odore, oprave, ukrasa i drugih predmeta; promicateljskim doprinosima, stručnim i znanstvenim priložima o Alki, Sinju i Cetinskoj krajini; ili pak izvršenjem određenih poslova tijekom godine ili u vrijeme alkarskih natjecanja.

Doprinositeljem postaje član obnašatelj kojemu je prestalo svojstvo "obnašatelja" izuzev u odredbama iz članka 19. ovog Statuta.

Članak 13.

Počasnim članom može postati onaj građanin koji za narod Sinja i Cetinske krajine ili za Društvo ima osobitih zasluga, a da pri tom ne mora biti s ovog područja. Tu mu čast dodjeljuje Skupština s najmanje 3/4 glasova nazočnih.

Počasni član nema pravo odlučivanja.

Članak 14.

Član Društva ima pravo:

- djelatno sudjelovati u radu Društva,
- osobno sudjelovati u radu Društva i njegovih tijela ili povjerenstava, osobito kad se raspravlja o njegovom radu i vladanju,
- umrlim članovima Društva iskazuje se poštovanje u skladu s Pravilnikom o davanju pogrebnih počasti.

Obnašatelji i doprinositelji Društva imaju pravo:

- birati i biti birani u razna tijela ili povjerenstva društva, te sudjelovati u donošenju odluka,
- sudjelovati u Alki pod određenim uvjetima kao alkari, alkarski momci ili sudionici u alkarskoj povorci.

Članak 15.

Član Društva dužan je:

- provoditi ciljeve Društva,
- ponašati se časno, prijateljski i viteški kako dolikuje članovima Viteškog alkarskog društva i pučanima Cetinske krajine,
- pridržavati se ovog Statuta, posebnih pravilnika i odluka povjerenstava društva.

Članak 16.

Tko želi postati članom Društva, podnosi pismeni zahtjev Upravnom odboru Društva.

Upravni odbor odlučuje o primanju podnositelja zahtjeva u članstvo Društva, a u skladu s Pravilnikom o uvjetima i postupku za primanje članova Viteškog alkarskog društva u Sinju.

S V E Č A N A P R I S E G A

Članak 17.

Član društva obavezan je upoznati se sa Statutom i pravilnicima Društva i pred Upravnim odborom dati svečanu prisegu koja glasi:

“Ja, _____ prisežem da ću se pridržavati Statuta Viteškog alkarskog društva te da ću dosljedno ostvarivati ciljeve Društva,

prisežem da ću ostati vjeran tradicijama svojih cetinskih predaka, te da ću nepokolebljivo čuvati i razvijati ljubav prema svom rodnom kraju, gajiti hrabrost, čovječnost, domoljublje i junaštvo, vrline koje su od davnina resile ljude Cetinske krajine i domovine Hrvatske,

da ću savjesno čuvati oružje, odjeću i opremu Viteškog alkarskog društva koju nam pradjedovi u zavjet namriješe,

da ću se časno, ljudski i viteški ponašati, kako dolikuje članovima Viteškog alkarskog društva,

da ću svoje obveze kao član Društva uredno izvršavati.”

Primanje u članstvo upisuje se u knjigu svečanih izjava, što potpisima potvrđuju novoizabrani član i tajnik Društva.

Članak 18.

Alkari i alkarski momci koji sudjeluju u alkarskoj povorci i natjecanju biraju se isključivo od članova Društva koji su rođeni u Cetinskoj krajini*, kao i onih kojima su roditelji u njoj zavičajni.

Član društva može postati alkarom ako je naočita izgleda i junačkog držanja, ako je dobar jahač, ako je pri jahanju uklonio mane i nesigurnosti, te ako desnom rukom dobro vlada kopljem.

Član Društva može postati alkarskim momkom ako je naočit, stasit, kršan i plećat.

Članak 19.

Članstvo u društvu prestaje:

- 1) istupom iz Društva,
- 2) isključenjem iz Društva,
- 3) smrću.

Članak 20.

Ako se neki član ponaša nečasno i ogriješi se o odredbe Statuta, pravilnika, običajnih pravila ponašanja i općih društvenih pravila, mogu mu se izreći stegovne mjere: opomena, ukor, isključenje s prova, zabrana sudjelovanja u Alki ili isključenje iz Alke, smjenjivanje s dužnosti i isključenje iz društva.

Odluka o isključenju donosi se:

- 1) ako član Društva djeluje protivno odredbama Statuta, pravilnika i odluka Društva i njegovih povjerenstava,
- 2) ako svojim ponašanjem povrijedi ugled Društva,
- 3) ako od redovnog suda ili drugog organa bude pravomoćno osuđen za djelo koje krnji njegov dobar glas,
- 4) ako ne plati članarinu za tekuću godinu najkasnije 30 dana od održane godišnje Skupštine.

Članak 21.

Protiv odluke o kazni član ima pravo žalbe Upravnom odboru Društva u roku od 15 dana od dana kad mu je uručena odluka.

GLAVA III.

ORGANI I POVJERENSTVA DRUŠTVA

Članak 22.

Organi Društva su: Skupština, Upravni odbor, Predsjednik, Nadzorni odbor, Alkarski vojvoda i Časni sud.

Članak 23.

Skupština je najviši organ Društva, a sačinjavaju je svi članovi i obnašaju ove poslove:

- 1) Skupština odlučuje o donošenju i izmjenama i dopunama Statuta i Pravilnika
- 2) Skupština bira na četiri godine:
Upravni odbor, Nadzorni odbor, Časni sud, Vojvodu, Alajčauša, Arambašu.
Skupština također raspravlja o njihovu radu, razrješavanju i smjenjivanju s dužnosti.
- 3) određuje visinu članarine,
- 4) razmatra izvješće o godišnjem zaključnom računu,
- 5) utvrđuje proračun prihoda i rashoda,
- 6) brine se za očuvanje i zaštitu odora, nošnje, opreme i oružja koji su proglašeni povijesnim vrijednostima,
- 7) rješava ostala pitanja iz Statuta i Pravilnika Društva.

Članak 24.

U izbornom postupku predlaže se veći broj kandidata i to najmanje trećinu od broja koji se bira.

Članak 25.

Skupština djeluje i donosi punovrijedne odluke i zaključke ako je istoj nazočan natpolovičan broj članova Društva.

Svoje odluke i Zaključke skupština donosi s najmanje trećinom ukupnog broja svih članova Društva.

Glasovanje na Skupštini u pravilu je javno, ukoliko Skupština ne odluči da bude tajno.

Članak 26.

Redovna Skupština održava se najmanje jednom godišnje, a izvanredna po potrebi.

Skupštinu saziva Upravni odbor društva i to najmanje 15 dana prije dana određenog za njezino održavanje, s tim da svakog pojedinog člana društva pismeno obavijesti o sazivanju Skupštine.

Izvanredna Skupština saziva se po nahođenju Upravnog odbora, na zahtjev Nadzornog odbora ili na zahtjev trećine članova Društva. Ako Upravni odbor ne sazove izvanrednu Skupštinu može je sazvati Nadzorni odbor ili trećina članova Društva.

Radom Skupštine rukovodi radno predsjedništvo koje bira Skupština.

Do izbora radnog predsjedništva, radom Skupštine rukovodi predsjednik Društva, a ako je on odsutan, najstariji nazočni član Upravnog odbora.

Članak 27.

O radu Skupštine vodi se zapisnik. Bilježnika i dva ovjervitelja zapisnika bira Skupština.

Članak 28.

Upravni odbor izvršni je organ Skupštine. Upravni odbor ima 11 članova od kojih su vojvoda, alajčauš i arambaša po svojoj dužnosti članovi Upravnog odbora. U Upravni odbor bira se još najmanje jedan alkar na prijedlog alkarske i momačke čete.

Upravni odbor iz svog sustava bira na četiri godine predsjednika i njegova zamjenika, najkasnije 8 dana od dana izbora.

Za predsjednika i njegova zamjenika ne mogu biti birani vojvoda, alajčauš i arambaša.

Predsjednik Upravnog odbora ujedno je i predsjednik Društva.

Za svoj rad predsjednik i članovi Upravnog odbora odgovaraju Upravnom odboru i Skupštini.

Između svojih članova Upravni odbor bira tajnika na 4 godine, a domaćina i rizničara imenuje iz redova članova Društva.

Predsjednik, tajnik i još najmanje pet članova Upravnog odbora moraju imati stalno prebivalište na području Cetinske krajine.

Ako članu Upravnog odbora iz bilo kojeg razloga prestane mandat, Upravni odbor može izabrati do tri nova člana, a izbor potvrđuje prva iduća Skupština u tijeku mandata.

Ako bi se broj članova Upravnog odbora smanjio na manje od sedam članova, Upravni je odbor dužan u roku od dva mjeseca sazvati izvanrednu sjednicu Skupštine, koja će izabrati potreban broj članova Upravnog odbora.

Članak 29.

Odluke i zaključci su punovrijedni ukoliko je sjednici Upravnog odbora nazočno najmanje sedam članova, te ukoliko su doneseni većinskim brojem glasova od ukupnog broja članova Upravnog odbora.

Na sjednicama Upravnog odbora vodi se zapisnik.

Članak 30.

Upravni odbor radi na osnovi ovog Statuta, pravilnika i programa rada prema ovlastima koje utvrdi Skupština.

Posebno su važni poslovi i zadaci Upravnog odbora:

- 1) provoditi odluke Skupštine,
- 2) pripremati i sazivati sjednice Skupštine,
- 3) utvrđivati prijedlog organima i povjerenstvima,
- 4) organizirati pripreme za Alku kao i alkarska natjecanja,
- 5) usljed više sile donijeti odluku o odgađanju Alke,
- 6) skrbiti o tekućim poslovima,
- 7) skrbiti o imovini Društva,
- 8) donositi upute o čuvanju i održavanju alkarske odjeće, opreme i oružja,
- 9) odobravati utrošak novčanih sredstava prema godišnjem programu i prema planu prihoda i rashoda,
- 10) utvrđivati visinu nagrade slavodobitniku Alke i dobitnicima Bare i Čoje,
- 11) imenovati zamjenike alajčauša i arambaše,
- 12) privremeno obustavljati ostvarivanje nekih prava članova Društva,
- 13) odlučivati o žalbama na društvene mjere koje izriču drugi organi i povjerenstva,
- 14) razmatrati zapisnike Nadzornog odbora,
- 15) brinuti se o ukazivanju priznanja zaslužnim članovima Društva i drugima,
- 16) izvršavati ostale zadatke prema zaključcima Skupštine.

Usljed opravdane spriječenosti pojedinih osoba kao što su vojvoda, alajčauš i arambaša, njihovih zamjenika, te pojedinih članova časnog suda da sudjeluju u Alki, Upravni odbor određuje osobe koje će obnašati navedene dužnosti.

U posebnim prigodama od kulturnog, znanstvenog, vjerskog i političkog značaja, te u prigodama opće humanitarnih i neprolaznih ljudskih vrijednosti, a zbog promicanja osobitih vrijednosti Sinjske alke kao pokretnog spomenika kulture, Upravni odbor odlučuje o sudjelovanju alkara i momaka u svečanim odorama i opremi na svečanim priredbama u zemlji i inozemstvu. Upravni odbor može za ostvarivanje programa svoga rada osnovati stalna i pomoćna radna povjerenstva i odrediti im zadatke.

Protiv odluka Upravnog odbora ne može se izjaviti žalba.

Članak 31.

Predsjednik Društva predstavlja i zastupa Društvo i saziva sjednice Upravnog odbora. Predsjednik se brine o provođenju odluka Skupštine i Upravnog odbora, ima uvid u rad stalnih i povremenih radnih povjerenstava te potiče i usklađuje njihov rad.

Prema stavovima Upravnog odbora predsjednik surađuje s organima, političkim strankama i drugim organizacijama na području općina, gradova, županija i Republike, te obnaša i druge poslove prema Statutu, odlukama i stavovima Skupštine i Pravilnika o radu Upravnog odbora.

Tajnik je neposredno odgovoran za administrativne poslove, posebno za vođenje kronike Društva, čuvanje arhiva Društva, nadzor i brigu o imovini i alkarskoj opremi, oružju i odjeći.

Domaćin obnaša administrativne poslove, vodi kroniku Društva, sređuje i čuva arhiv, zadužen je i za imovinu društva, njezino čuvanje i održavanje.

Rizničar obnaša sve financijske poslove Društva.

Domaćin i rizničar za svoj rad su odgovorni Upravnom odboru.

Članak 32.

Nadzorni se odbor sastoji od tri člana. Nadzorni odbor iz svog sastava bira predsjednika, najkasnije osam dana nakon izbora.

Nadzorni odbor nadzire cjelokupni rad i poslovanje Društva. Pri svakom izvršenom nadzoru rada i poslovanja sastavlja zapisnik i dostavlja ga Upravnom odboru.

Nadzorni odbor obavezan je najmanje jednom godišnje izvršiti cjelovitu kontrolu rada i poslovanja Društva i o tome podnijeti izvješće Skupštini.

Ako organi Društva ne postupaju shodno odredbama Statuta, Pravilnika i odluka Skupštine, Nadzorni odbor može zahtijevati ili sazvati izvanrednu Skupštinu društva, odnosno izvanrednu sjednicu Upravnog odbora.

Članak 33.

Vojvoda je zapovjednik alkarske čete, momačke čete i alkarske pratnje, ali ne sudjeluje u alkarskim natjecanjima.

Vojvoda izdaje svečanu zapovijed o održavanju Alke, rukovodi svim pripremama za Alku, odlučuje o izboru alkara i momaka koji će sudjelovati u Alki, bira i određuje između alkara svog ađutanta, barjaktara i pratioce barjaktaru, određuje vrijeme početka priprema alkara i momaka za Alku, naređuje početak svake trke, osobno je odgovoran za rad i ponašanje alkara i momaka i za uspjeh Alke. Alkarski vojvoda može izreći društvene mjere alkarima i momcima za vrijeme alkarskih prova i to: ukor, isključenje iz prova i isključenje iz Alke.

Prije početka Alke vojvoda drži prigodan govor, a po završetku Alke proglašava slavodobitnika.

Vojvoda proglašava dobitnika Bare i dobitnika Čoje.

Članak 34.

Alajčauš je zapovjednik alkara kopljanika, zamjenjuje alkarskog vojvodu u svim poslovima oko pripreme Alke i pomaže alkarskom vojvodi u izboru alkara. Alajčauš je odgovoran za održavanje prova. Osobno rukovodi trkama za vrijeme prova i Alke. Odgovoran je za ponašanje alkara. Dužan je provjeriti je li svaki alkar ispravno odjeven i opremljen za sudjelovanje u Alki. Za vrijeme prova i Alke alajčauš može alkarima izreći društvenu mjeru opomene te udaljiti alkare s prova do konačne vojvodine odluke.

Alajčauš ima zamjenika koji mu pomaže u svim navedenim poslovima.

Članak 35.

Arambaša je zapovjednik čete alkarskih momaka. Pomaže alkarskom vojvodi u izboru momaka. Odgovoran je za održavanje prova, za nastup u povorci i za ponašanje momaka. Dužan je provjeriti je li svaki momak ispravno odjeven i opremljen za sudjelovanje u Alki. Za vrijeme prova i Alke arambaša može momcima izreći društvenu mjeru opomene.

Arambaša ima zamjenika koji mu pomaže u obavljanju dužnosti.

Članak 36.

Časni sud sastoji se od tri člana. Članovi suda moraju dobro poznavati alkarske tradicije, starinske običaje, prošlost Sinja i Cetinske krajine, Statut i Pravila Alke te uživati ugled među članovima Društva u cijeloj Krajini.

Kandidata za predsjednika Časnog suda predlažu alkari i alkarski momci.

Predsjednik Časnog suda mora biti iz reda starih alkarskih kopljanika.

Najmanje dva člana Časnog suda moraju imati prebivalište na području Cetinske krajine.

Časni sud na Bari, Čoji i Alki prati alkarsko natjecanje, ocjenjuje držanje alkara i trku konja, brine se da se natjecanje i cijela svečanost održava prema odredbama Statuta, Pravila o Alki i starim običajima.

Časni sud odlučuje o priznavanju punata u svakoj treci i o pravu na ponavljanje trke pojedinom alkaru prema Pravilniku o radu Časnog suda i po svojoj pravednoj ocjeni.

Odluke Časnog suda na trkalištu su konačne.

Časni sud ima svog bilježnika.

Članak 37.

Časni sud prema Statutu i po svojem trezvenom rasuđivanju rješava razmirice koje nastaju među članovima Društva.

Časni sud izriče društvene mjere članovima Društva usljed prekršaja odredaba ovog Statuta i usvojenih pravilnika.

Časni sud može izreći ove mjere: opomenu, ukor, nesudjelovanje u Alki ili potpuno isključenje iz Alke, smjenjivanje s dužnosti i isključenje iz Društva.

GLAVA IV.

IMOVINA I ARHIV DRUŠTVA

Članak 38.

Imovinu Društva čine:

- 1) odore, oprema i oružje alkara i momaka, palke, konji, oprema konja i drugi predmeti za održavanje Alke,
- 2) muzejski izložbeni predmeti vezani za Alku,
- 3) Alkarski dvori i njima pripadni predmeti i uređaji,
- 4) ostale nekretnine,
- 5) novčana sredstva,

- 6) pomoćni predmeti u muzeju, namještaj i ostalo,
- 7) materijal namijenjen za obnovu i popravak alkarske odjeće, opreme i oružja.

Članak 39.

Sredstva društva sačinjavaju:

- 1) članarina,
- 2) prihodi od dotacija iz državnoga proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave i fondova
- 3) prihodi od ulaznica i igara na sreću,
- 4) prilozi i darovi,
- 5) prihodi od imovine i prava,
- 6) prihodi od obnašanja privrednih i drugih djelatnosti
- 7) prihodi iz drugih izvora.

U slučaju prestanka rada Viteškoga alkarskog društva Sinj, imovina Društva postaje vlasništvo Grada Sinja.

Članak 40.

Alkarske odore, oprema i oružje čuvaju se u posebnim prostorijama prema odredbama Pravilnika o čuvanju i uporabi imovine Društva. Dio opreme izložen je stalno na uvid posjetiteljima.

Ni jedan predmet povijesnog značenja ne može se otuđiti.

Dijelovi alkarske odjeće, opreme i oružja koji su proglašeni spomenicima kulture ne smiju se rabiti nego se koriste samo kao muzejski izložci.

Materijalna sredstva Društva moraju biti upisana u posebnu knjigu.

Čuvanje i uporaba materijalnih sredstava i iskorištavanje novčanih sredstava utvrđuju se posebnim pravilnikom.

Članak 41.

Svi spisi iz rada Društva moraju se čuvati.

Prema posebnom pravilniku te prema mišljenju Povijesnog arhiva u Splitu, Upravni odbor odlučuje koji će se spisi trajno čuvati kao povijesna građa.

Svi spisi iz rada Društva čuvaju se u prostorijama Društva.

O događajima i pojavama, značajnim za povijest i razvoj Društva mora se voditi posebna kronika. Upravni odbor nadzire i stalno prati vođenje ljetopisa.

GLAVA V.

ALKA

a) Alkarsko natjecanje

Članak 42.

Alkarsko natjecanje odvija se u tri trke.

U Alkarskom natjecanju mora sudjelovati najmanje 11, a najviše 17 alkara kopljanika, uključujući alajčauša.

U svakoj trci alkari trče onim slijedom koji odredi vojvoda na prijedlog alajčauša.

Iz momačke čete arambaša u dogovoru s momcima i alkarima odabire svakom alkaru momka koji mu pomaže pri natjecanju.

Članak 43.

Alkarski je kolut od kovanog željeza, napravljen od dva obruča sa zajedničkim središtem. Mjereći njihovu unutrašnju stranu veći obruč ima promjer od 131,7 mm, a manji 35,1 mm. Obruči su međusobno povezani trima kracima koji idu od jednog obruča prema drugom i dijele prostor između obruča na tri jednaka dijela. Obruči i krakovi debeli su 6,6 mm i imaju oštar rub s one strane s koje se kopljem gađa u alku. Petlja za vješanje alke nalazi se na polovici jednog od tri jednaka luka većeg kruga alke.

Članak 44.

Alkarsko natjecanje provodi se tako da alkar na konju u punom trku kopljem gađa u alku koja visi na sredini konopca rastegnutog vodoravno između dva stupa zadjenuta na okrajima trkališta. Alka je postavljena na visinu od 332 centimetra, ukoliko mjerimo razmak od sredine alkarskog koluta do zemlje, a nalazi se posred alkarske staze na udaljenosti 160 metara od početka trkališta ili tzv. Biljega od kojeg trka započinje. Trka završava na vrhu trkališta čija je ukupna dužina oko 280 metara.

Članak 45.

Alkarsko koplje je od drveta. Dugačko je 290 do 300 centimetara, promjer 32,9 milimetara, a na njegovu vrhu je željezni šiljak dug 30 centimetara. Nešto ispod polovice dužine koplja nalazi se jabuka, nepomičan drveni obruč koji štiti ruku od udarca alke. Na dnu koplja nalazi se bat, zadebljanje u koje se stavlja olovo zbog uravnoteženosti koplja prilikom gađanja.

Koplje je obojeno sivomodrom bojom.

Članak 46.

Alkaru koji pogodi u jedan od četiri razdjela na alci i kojem pritom alka ostane na koplju punti se računaju ovako:

- 1) pogodak u sridu ili u mali obruč donosi tri punta
- 2) pogodak u gornji razdjel koji se nalazi u okomici sride donosi dva punta
- 3) pogodak u ostala dva razdjela, koji se nalaze pobočno od okomice sride donosi po jedan puntat.

Članak 47.

Ako alkar pogodi i odbaci alku, a zatim u zraku pogodi u bilo koji od razdjela i alka mu ostane na koplju, tada mu se na broj punata dobivenih pogotkom dodaju još tri dopunska punta.

Članak 48.

Alkaru čiji konj od Biljega do namještene alke ne postigne najmanju predviđenu brzinu, punti postignuti u toj trci poništavaju se, i on nema pravo istu trku ponoviti.

Ako alkar primijeti da mu konj sporo trči, ili mu se ne ponaša prema utemeljenim pravilima, a on protrči ispod alke s položenim kopljem u razini konjske glave, a Časni sud ocijeni da za to nije kriv alkar, stječe pravo još jednom ponoviti trku. Ako mu se isto dogodi još u jednoj trci, tada nema pravo dalje sudjelovati u natjecanju, ali se ne isključuje iz alkarske povorke.

Časni sud u dogovoru s alkarskim vojvodom, a na temelju brzine trčanja konja postignute na provama, svake godine prije održavanja Bare, određuje najmanju brzinu trčanja.

Članak 49.

Ako alkaru koji je već otpočeo trku, a prije nego pogodi alku, padne bilo kakav dio osbne opreme ili opreme njegova konja, poništavaju mu se punti postignuti u toj trci i nema pravo istu trku ponoviti. Ako alkar pritom protrči ispod alke s položenim kopljem u razini konjske glave, a Časni sud ocijeni da se to nije dogodilo krivicom alkara, alkar ima pravo ponoviti tu trku još jedanput.

Ako se alkaru isto ponovi još u jednoj trci, tada gubi pravo na dalje sudjelovanje u natjecanju, ali se ne isključuje iz alkarske povorke.

Članak 50.

Prema ocjeni časnog suda, a po broju postignutih punata u prvoj i drugoj trci, vojvoda može odlučiti da u trećoj trci ne sudjeluju oni alkari koji nemaju uvjete postati slavodobitnicima.

Članak 51.

Slavodobitnik alkarskog natjecanja jest onaj alkar koji u tri trke postigne najveći broj punata.

Ako dva ili više alkara nakon tri trke imaju isti broj punata, natjecanje se mora nastaviti pripetavanjem sve dok jedan od njih ne osvoji najveći broj punata.

Članak 52.

Alkarskim natjecanjima prethode prove koje na Alkarskom trkalištu moraju početi najmanje 15 dana prije same Alke.

Kroz prove se odabiru najbolji alkari za sudjelovanje u natjecanju na Bari, Čoji i Alki.

Bara se održava dva dana prije Alke. Dobitnik Bare dobiva novčanu nagradu, brončanu alku, a u povorci kroz Sinj na koplju nosi znamenje pobjede.

Uoči Alke održava se Čoja. Dobitnik Čoje dobiva novčanu nagradu, srebrnu alku i u znak sjećanja na stare običaje, u povorci kroz Sinj na koplju pronese 311 centimetara crvene čoje.

Momku alkara pobjednika Bare i Čoje pripada plaketa.

Natjecanje na Bari i Čoji odvija se po istim pravilima kao i na Alki, ali bez svečane alkarske odore.

U natjecanju na Bari i Čoji u trećoj trci ne isključuju se alkari bez obzira na broj osvojenih punata u prve dvije trke.

Članak 53.

U povorci i tri svaki alkar i alkarski momak mora pokazati punu ozbiljnost i dostojanstveno držanje primjereno alkaru i alkarskom momku i dužni su bez pogovora izvršavati odluku vojvode, alajčauša i Časnog suda.

Članak 54.

Alkarska povorka sastoji se od vojvode, čete alkara, čete momaka i pratnje.

Alkarska četa sastoji se od alkara natjecatelja sa zapovjednikom alajčaušom.

Četu momaka sačinjavaju alkarski momci na čelu s arambašom.

Pratnja se sastoji od:

1) alkara koji ne sudjeluju u natjecanju i to: barjaktara, njegovih dvojice do šestorice pratilaca i vojvodina adutanta,

2) dvaju momaka koji vode konja Edeka, jednog momka štitonoše i dvaju buzdovandžija,

3) trojice bubnjara talambasača i trojice trubača.

Svi alkari jašu na konjima, a momci i ostali dio pratnje idu pješice.

Namještač alke, njegov pomoćnik, trubač i pucač mačkula sastavni su dio Alke, ali ne sudjeluju u povorci.

b) O d o r e s u d i o n i k a A l k e

Članak 55.

Svaki alkar oblači starinsku vitešku odoru u nejljepšem sjaju koja se sastoji od čojane dolame i gaća (hlaća), svilenog pasa, izvezene ječermice i košulje s majitama. Na glavi mu je kalpak od kunovine ukrašen čelenkom, bijelom perjanicom od ždralo perja, o bedrima mu visi britka sablja, u ruci koplje ubojito, a na nogama crne kožne čizme s mamuzama.

Alkarski konji opremljeni su srebrnim i zlatnim pusatima, oglavićem s pločom i kitama, te ukrašenim uzdama. Sedlo je prekriveno abajom od čoje ukrašene vezivom, vrpčama, kičankama i srebrnim ukrasima.

Momci su obučeni u starinsku narodnu nošnju. Kumparan je optočen crvenom vrpcom od svile, ječerma je ukrašena srebrnim tokama. Modre suknene gaće (hlače), bijeli krožet (prsluk) i bijela košulja dijelovi su odjeće alkarskih momaka, a na glavi im je "saruk ahmedijom", zamotana crvena kapa ukrašena kitama, a za sam saruk zadjenuta katica cvijeća. Oko pasa im je crveni strukani pojas i kožna pripašnjača, srebrni pregač za streljivo. U pripašnjaču je zadjenut dugi handžar ili jatagan te dvije kubure. U ruci puška kremenjača naslonjena na lijevo rame. Na nogama lagani opanci, a u njima vezeni terluci.

Bubnjari, trubači, namještač alke i njegov pomoćnik, obučeni su u jednostavnu narodnu nošnju s crvenom kapom urešenom kitama.

Članovi časnog suda obučeni su u svečana tamnopalva odijela s plavom vrpcom na prsima.

SVEČANOST NA DAN ALKE

Članak 56.

Rano ujutro na dan Alke s Grada pucaju mačkule, a Gradska glazba glavnim ulicama svira budnicu.

To su pozivi alkarima, alkarskim momcima, narodu Cetinske krajine i njihovim gostima na tradicionalno okupljanje na Gradu, na kojem se oživljava sjećanje na junačku pobjedu Cetinjana nad brojnom osmanlijskom vojskom.

Članak 57.

Dva sata prije početka Alke tri trubača i tri bubnjara talambasača pozivlju s Kamička alkare i momke da se u svečanoj odori i naoružani okupe kod alajčauša.

Poslije skupljanja alajčauš vrši smotru alkara, a arambaša momaka, a zatim svi alkari i moci, uz zvuke trube i bubnjeva idu k vojvodi u Alkarske dvore, u kojem su već okupljeni barjaktar, vojvodin ađutant i pratioci barjaktara, vodiči konja Edeka, štitonoša i buzdovandžije.

Prije polaska na trkalište alkarski vojvoda provodi svečanu smotru, utvrđuje spremnost alkara i momaka za natjecanje, a one pojedince koji nisu kadri ukloniti nedostatke u odjeći, opremi i naoružanju isključuje iz Alke. Alkar ili momak koji ne dođe na smotru ne može sudjelovati u Alki.

Članak 58.

Nakon smotre svrstava se povorka i kreće prema trkalištu ovim redom:

Na čelu su momci u dvoredu, između prve dvojice momaka ide arambaša, a na kraju između dvojice zadnjih momaka ide podarambaša,

- slijede trojica bubnjara u jednom redu, a između njih trojica trubača "talambasača" u drugom redu,
- zatim slijedi barjaktar koji u ruci nosi barjak Društva u pratnji dvojice do šestorice pratilaca sa isukanim sabljama, svi na konjima,
- štitonoša, držeći štit uspravno na prsima, između dvojice buzdovandžija,
- slijede dva momka koji vode konja Edeka, držeći ga svaki sa strane za uzdu,
- vojvodin ađutant na konju s isukanom sabljom,
- vojvoda na konju,
- ostali alkari na konjima u dva reda držeći koplje uspravno u desnoj ruci,
- zadnji na konju jaše alajčauš držeći koplje uspravno u desnoj ruci.

Članak 59.

U takvom rasporedu, svečano, uz zvuke truba i bubnjeva, alkarska povorka prolaskom preko središnjeg gradskog trga alkarskim pozdravom iskazuje štovanje Čudotvornoj Gospi Sinjskoj ispred njezina svetišta, a onda produžava prema Petrovcu i Alkarskom trkalištu.

Cijela povorka produžava do početka trkališta i zatim se vraća i zaustavlja kad vojvoda dođe ispred svečanih loža. Momci se svrstavaju u dva reda okrenuti sučelice, a alkari u jedan red okrenuti društvenim predstavnicima u svečanoj loži.

Tada Gradska glazba svira hrvatsku himnu "Lijepa naša domovino".

Alkarski vojvoda drži kraći svečani govor.

Poslije održanog govora vojvoda i dio pratnje sjahuju s konja, a alkari natjecatelji odlaze na početak trkališta, odakle alajčauš dolazi pješice do loža i stane preko puta alkarske lože. Za to vrijeme vojvoda i ađutant dolaze u svoju ložu u kojoj su već otprije

smješteni suci. Barjaktar s pratiocima stoji kod barjaka na mjestu predvišenom za alkare, a momci se rasporede s obje strane trkališta, od loža prema gornjem dijelu trkališta.

Članak 60.

Kad je sve spremno za natjecanje, alajčauš dolazi pred alkarskog vojvodu i obraća mu se riječima: "Vojvodo, sve je spremno za trku", na što vojvoda naređuje: "Neka otpočme prva trka".

Poslije toga alajčauš rukovodi natjecanjem; nadzire je li pravilno zategnut konopac; je li namještač propisno namjestio alku. Kad se uvjeri da su ispunjeni uvjeti za trku svakog alkara ponaosob, naređuje trubaču da odsvira poziv za trku. Pred kraj trke alajčauš odlazi na početak trkališta, a njegovu ulogu preuzima zamjenik.

Ako alkar protrči, pogodi i odnese alku, vraća se pred alkarsku ložu pokazati sucima u što je pogodio. Zatim spušta alku s koplja, pozdravlja, a koplje odbacuje svom momku i tada obojica odlaze u gornji dio trkališta. Alkar koji ne odnese alku ne vraća se.

U čast pogotka u sridu oglašava se glazba i mačkule s Grada.

Poslije toga na isti način protrče svi alkari.

Poslije završetka prve trke četa momaka i četa alkara u povorci odlaze na početak trkališta, gdje alkari ostaju, a momci se vraćaju na svoja mjesta. Ovo se ponavlja i nakon završetka druge trke.

U drugoj i trećoj trci natjecanje se provodi kao u prvoj.

Usljed moglićih nezgoda ili nepogoda vojvoda može skratiti kretanje povorke.

Članak 61.

Na kraju natjecanja vojvodin ađutant izvješćuje vojvodu koji alkar ima najviše punata. Vojvoda mu naređuje da ga dovede.

Kad ađutant doprati alkara pred vojvodinu ložu, vojvoda ga proglašava slavodobitnikom, a na koplje mu postavlja hrvatsku trobojnicu - plamenac.

Taj svečani čin popraćen je pucnjima mačkula s bedema starog Grada.

Članak 62.

Kao trajan poklon slavodobitniku pripada i zlatna alka, a njegovu momku srebrna. Slavodobitnikovo i ime njegova momka upisuje se u svečane spise potomstvu na znanje.

Članak 63.

Poslije proglašenja slavodobitnika svi sudionici alkarske povorke istim putem kao i pri nastupanju, napuštaju trkalište i prolaze preko glavnog trga, prate najprije vojvodu do Alkarskih dvora, zatim slavodobitnika i alajčauša, a potom se razilaze.

GLAVA VI.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 64.

Glede posebnog značenja i uloge Alke u očuvanju običaja Cetinske krajine, njezine samosvojne kulturne tradicije, Viteško alkarsko društvo je u stvaranju ovog Statuta priredilo široku demokratsku raspravu, prihvativši ideje, sugestije i mišljenja brojnog pučanstva, a njegovim predstavnicima - vijećnicima Općinske skupštine prepušta konačnu riječ o njegovu usvajanju.

Članak 65.

Da bi omogućila potpuniju primjenu Statuta, Skupština Viteškog alkarskog društva donosi:

- 1) Pravila o Alki, u kojima se utvrđuju potpunije odredbe o pripremama za Alku, o odorama alkara i momaka, o načinu oblačenja, namještanju ukrasa, nošenju oružja, opremi konja, redosljedu pojedinih radnji, cijelom tijeku alkarskih svečanosti i drugo,
- 2) Pravilnik o radu i organizaciji rada Skupštine Društva,
- 3) Pravilnik o radu Upravnog odbora,
- 4) Pravilnik o radu Časnog suda,
- 5) Pravilnik o čuvanju i uporabi imovine Društva,
- 6) Pravilnik o ukazima priznanja zaslužnim članovima Društva i drugima,
- 7) Pravilnik o uvjetima i postupku za primanje članova Viteškog alkarskog društva u Sinju,
- 8) Pravilnik o iskazu pogrebnih počasti preminulim članovima Društva.

Članak 66.

Statut Viteškog alkarskog društva postaje punovrijedan kad ga potvrdi organ uprave nadležan za registraciju.

Ovaj Statut donesen je na Godišnjoj Skupštini Viteškog alkarskog društva dana 20. prosinca 1997.

VITEŠKO ALKARSKO DRUŠTVO

SINJ

Broj: 526/97

Sinj, 20. prosinca 1997.

SINJ

PREDSJEDNIK
VITEŠKOG ALKARSKOG DRUŠTVA

Mate Jukić

* Pod “rođen u Cetinskoj krajini” podrazumijeva se i onaj koji je stjecajem okolnosti rođen izvan tog područja, ako je majka u to vrijeme imala prebivalište na području Cetinske krajine.

** Prostor Cetinske krajine odnosi se na stari alkarski kraj iz odredbe 9. članka ovog Statuta.